

A FEHÉR ÉS A FEKETE MENYASSZONY

(Német népmese.)

Egy asszonynak volt egy édes- és egy mostohalánya. Valamely nap arra járt egy koldus, aki azonban maga az Isten volt, aki azért öltött ily alakot, lássa milyenek az emberek, most pedig ezeknél kért útbaigazítást. Anya és leánya őt válaszra sem méltatta, de az árvalány a helyes utat neki szívélyesen megmutatta. E jóságaért Isten a leánykát csodálatosan széppé tette, sőt számára lelkiüdvöséget is biztosított, míg ama máskestőt fekete arcúvá tette.

De volt az árvalánynak fivére is, Reginer nevű, aki a király kocsisa volt. Reginer a nővérét nagyon szerette, annyira, hogy róla arcképet festtetett, hogy ezt szobájába akasztva, így nővérét minden nap láthassa.

A király özvegyember volt. Hallott a kocsisa szobájában levő szép arcképről és látni akarta. A képet elhozatta, mire a lány szépsége annyira elbűvölte, hogy beleszeretett. Királyi hintóba a leány számára aranyos ruhát tétetett, Reginernek pedig azt mondotta, hajtson el és nővérét hozza el, mivel feleségül akarja venni. Reginer nagy örömmel el is hajtott, de otthon természetesen az asszony és leánya is a hintóba szállott, hogy Reginer nővérét kísérik. De az asszony, mivel boszorkány is volt, Reginert félig vakká, nővérét pedig félig süketté tette.

Mikor feleúton jártak, Reginer, aki hajtott, visszanézett és azt mondotta:

— Testvérem, jól takarjad be magad, hogy meg ne fázzál.

A leány pedig, mivel most nem jól hallott, a másik kettőt kérdezte, hogy mit mondott. A boszorkány felelé:

— Azt mondotta: nővéreddel ruhát kell cserélnél.

A szegényke szót fogadott.

Egy idő múlva Reginer ismét hátrafordult és mondotta:

— Testvérkém, magad jól takarjad be, hogy meg ne fázzál.

Ő meg a máskestőt ismét kérde:

— Mit mondott?

A boszorkány felelé:

— Azt mondotta, hogy nővéreddel főkött is cserélned kell.

Szegényke szót fogadott.

Egy idő múlva, mialatt épen egy hídon haladtak, Reginer megint hátranézett és azt mondotta:

— Testvérkém, jól takarjad be magad, hogy meg ne fázzál.

Ő meg kérdezte:

— Mit mondott?

A boszorkány felelé:

— Azt mondotta: nézzél ki az ablakon.

A szegényke most is szót fogadott, de mialatt az ablakon kihajolt, az a gonosz hátulról oly erősen meglökte, hogy szegényke a folyóba esett. Reginer pedig, aki most rosszul látott, ezt nem vette észre. Ámde a leányka nem fulladott a vízbe, hanem nagyon szép kacsa lett belőle.

Mikor aztán megérkeztek, a király a csúnya lány láttára nagyon megharagudott Reginerre, mert azt hitte, hogy ez őt megcsalta, amiért börtönbe vetette. A boszorkány pedig oly ravasz volt, hogy sikerült csúf lányát a királlyal elvételnie.

Egy este a király konyhájába egy igen szép fehér kacsa jött be. A konyhában már senki más nem volt, csak egy mosogató legényke. A kacsa így szólott hozzá:

— Gyútsál tüzet, hogy tollam szárogathassam.

És mialatt szárítgatta a tollát, kérdezte a legénykét:

— Mit csinál fivérem Reginer?

— Börtönben van.

— Mit csinál a feket lány?

— A király karjában van.

Mondá a kacsa:

— Isten irgalmazzon.

Ezzel elment.

De a következő este a kacsa megint eljött és mondotta:

— Élesszél tüzet, hogy tollam szárogathassam.

Mialatt szárítkozott, kérdezte:

— Mit csinál fivérem Reginer?

A legényke felelé:

— Börtönben van.

— Mit csinál a fekete lány?

— A király karjaiban van.

Mondá a kacsza:

— Isten irgalmazzon.

Ezzel elment.

Reggel a legényke bement a királyhoz és elmondotta neki, milyen különös dolog történik a konyhában minden este.

Ezen a király nagyon gondolkodóba esett és este ő maga is a konyhába ment, hallaná, mit beszél a kacsza. Ez meg is jött, de a király kardot rántott és a fejét lecsapta. Azon pillanatban a kacsza szép leánnyá visszaváltozott és a királynak mindent elmondott. A király a két gonosz nőt kivégeztette, a szép leányt pedig feleségül vette.

*

E mese okszerűtlenségei és némely része erőltetettsége különösen feltűnő. Ilyen a «félíg süketté» és «félíg vakká tevés» is, ugyanilyen, hogy a csúnya leányt minden ésszerűség ellenére a király feleségül veszi. Az pedig, hogy a szép kacsának fejét minden ok és bevezetés nélkül lecsapja, egyenesen bántó. Különösen értékesek benne a fönmaradott indítékok azonban: A képmás készítés, a leány vízbevetése, valamint a leány fekete volta.

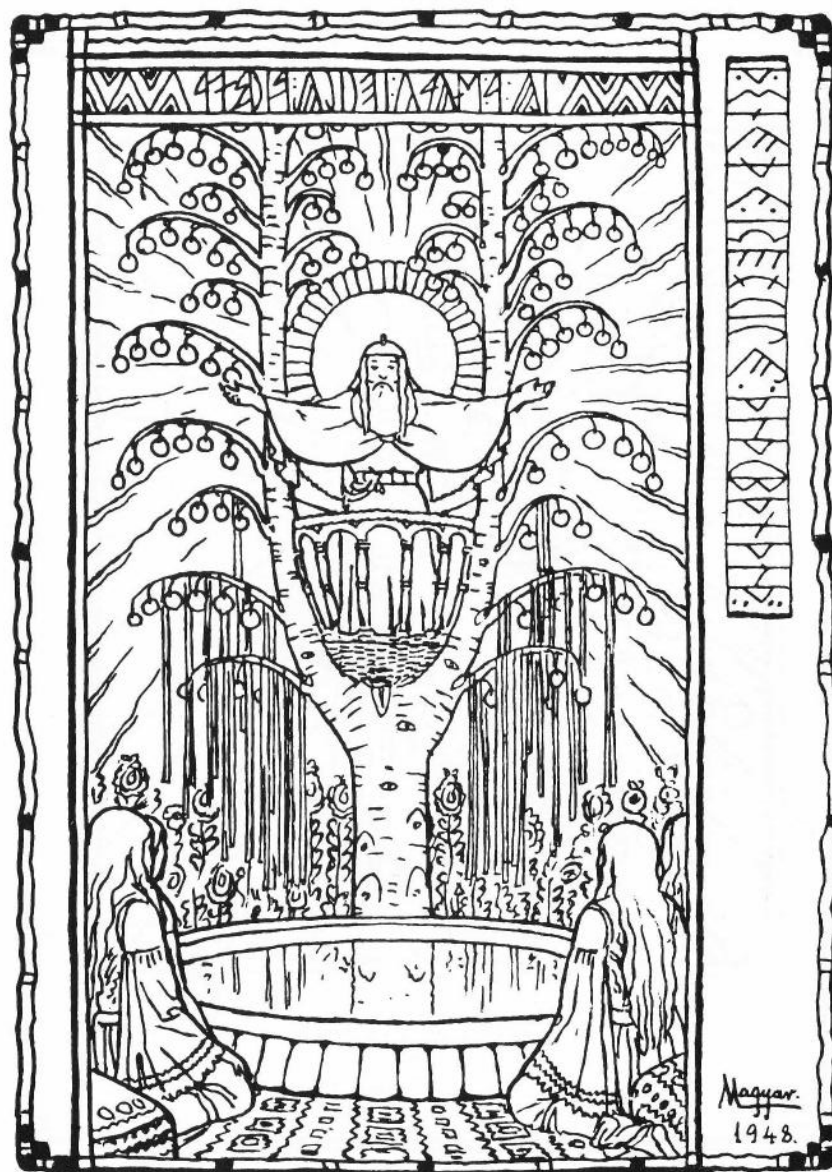
— VÉGE —

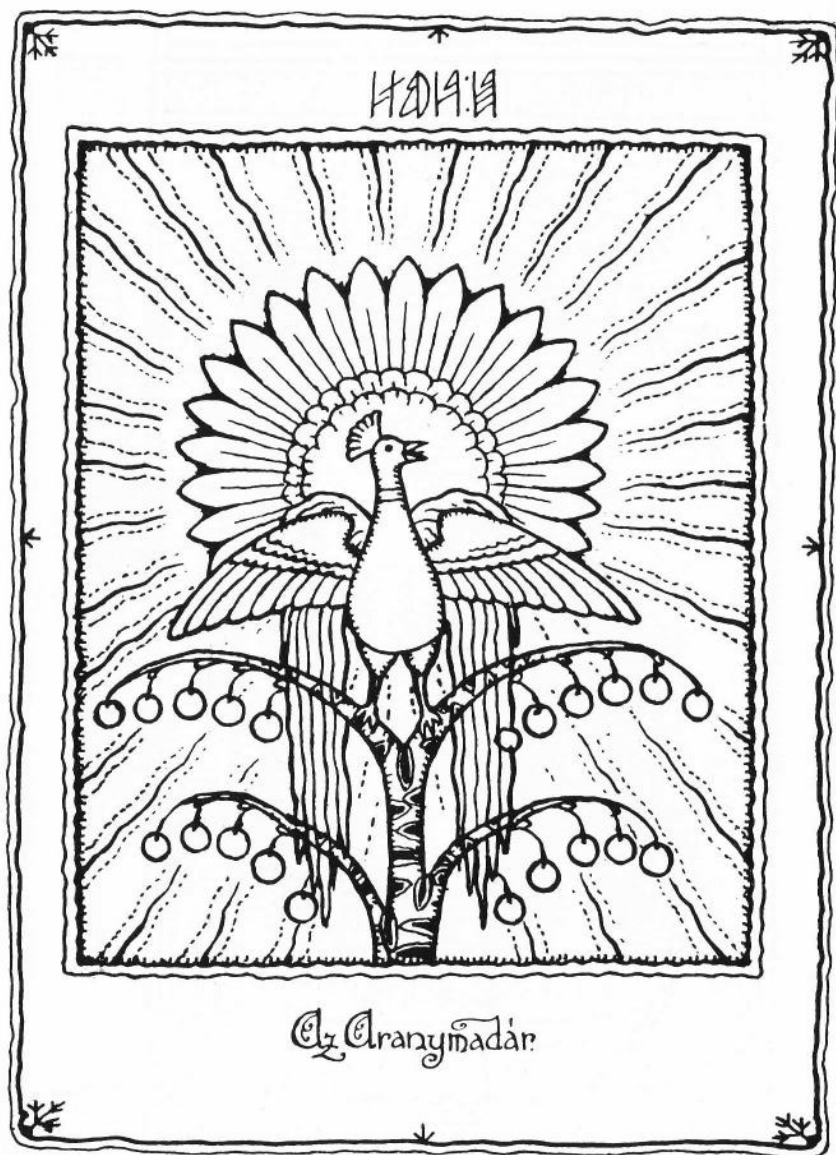
1. ábra (28. oldal): Magor Napisten

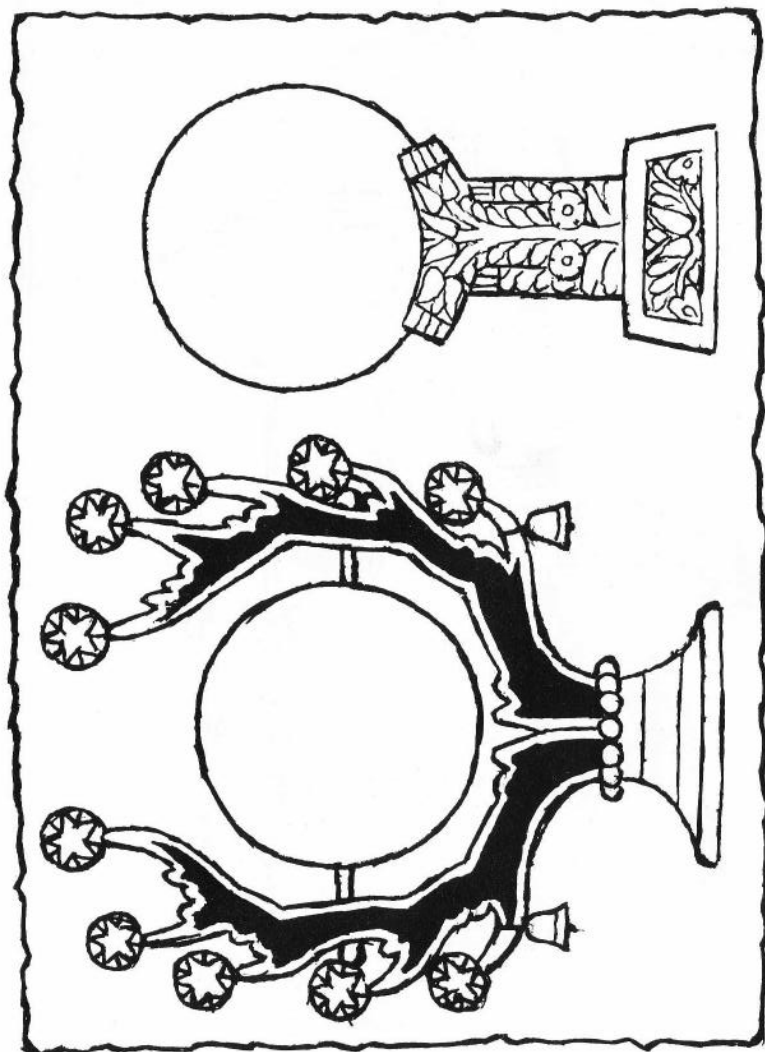
3. ábra (56. oldal): Etruszk agyaglap, kacsringó írással

5. ábra (60. oldal): A Szent Fa

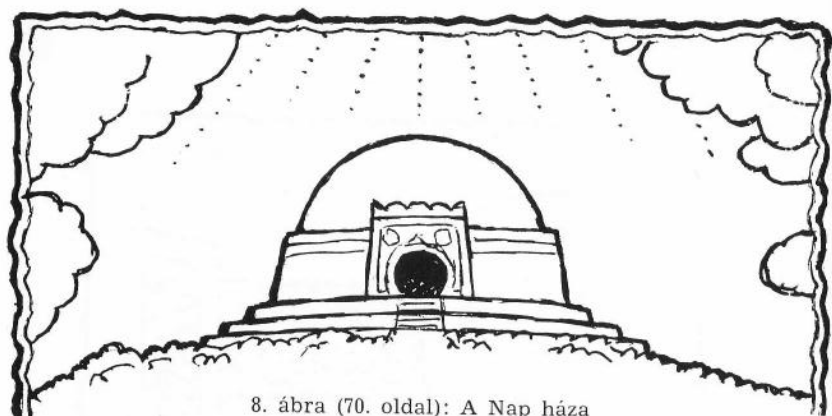
6. ábra (61. oldal): Az Aranymadár

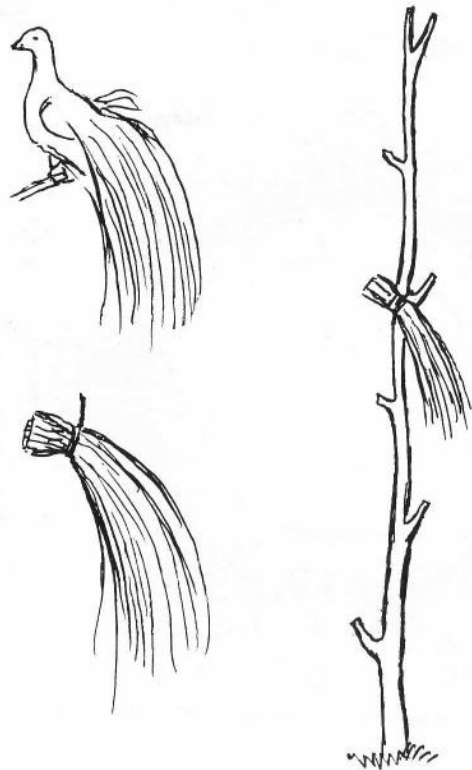
7. ábra (61. oldal): Az Aranytükör

7./a ábra (61. oldal): Népi állótükör

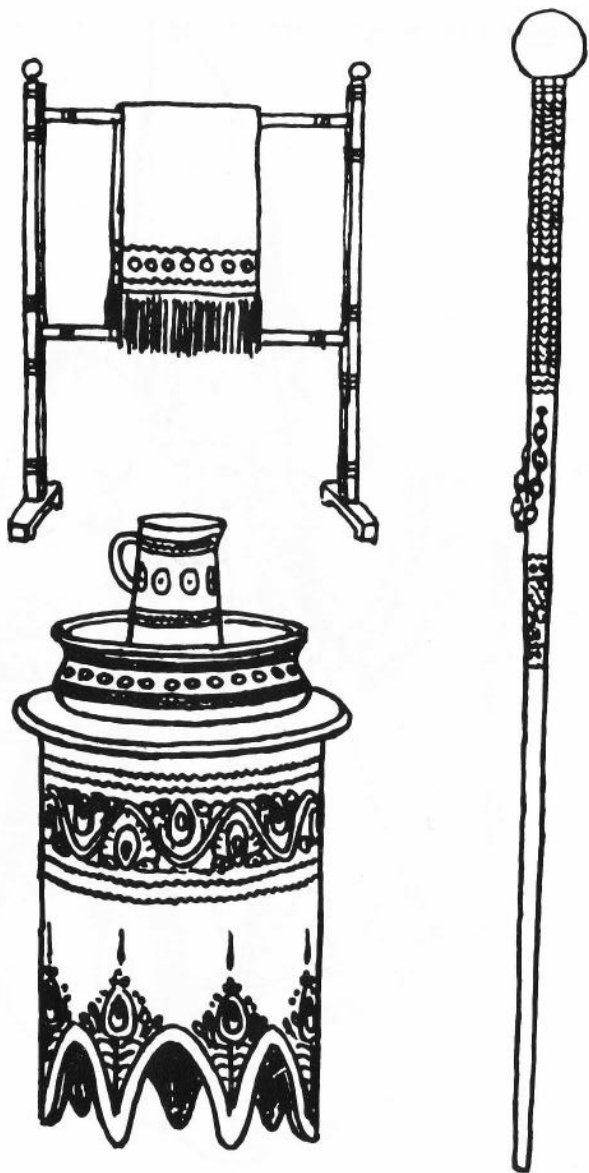
8. ábra (70. oldal): A Nap háza

9. ábra (71. oldal): Gólyafa (állófa, őrfa, címerfa)

11. ábra (95. oldal): Regös a láncos bottal

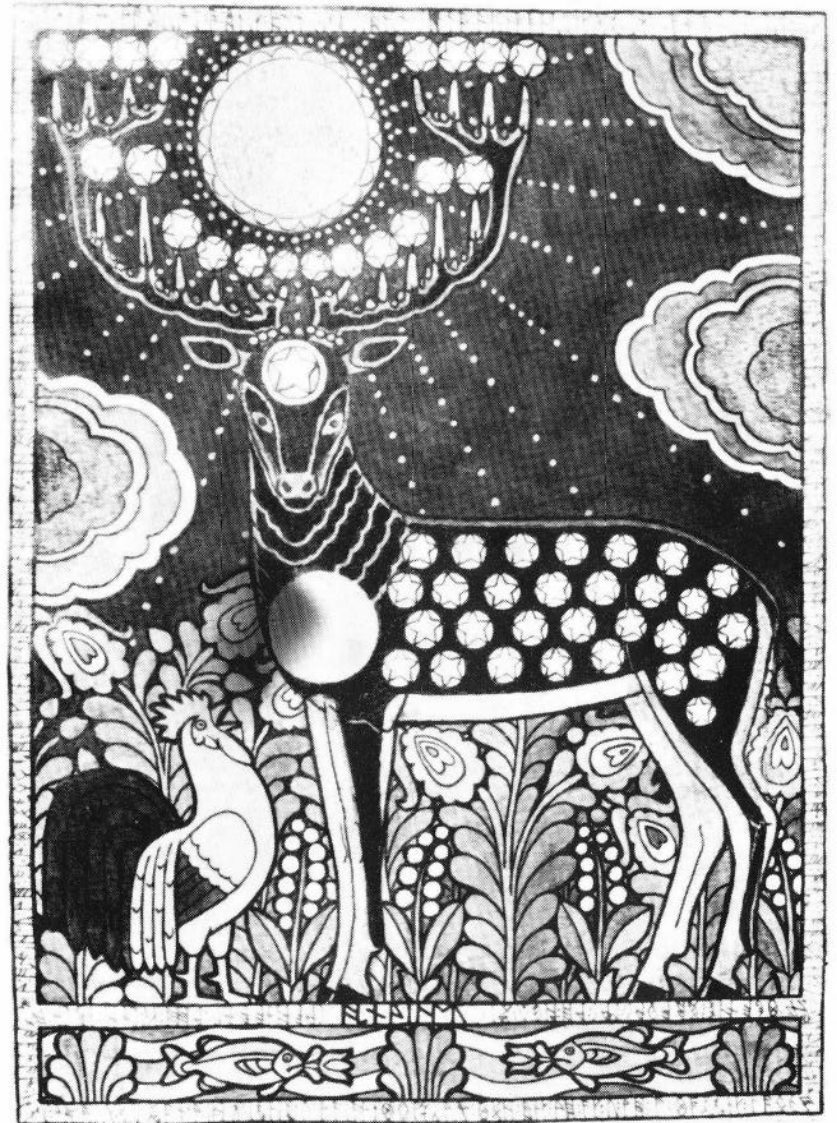
12. ábra (95. oldal): Az istenház kerek asztala, törülközőállvánnyal

13. ábra (96. oldal): Bözön bika

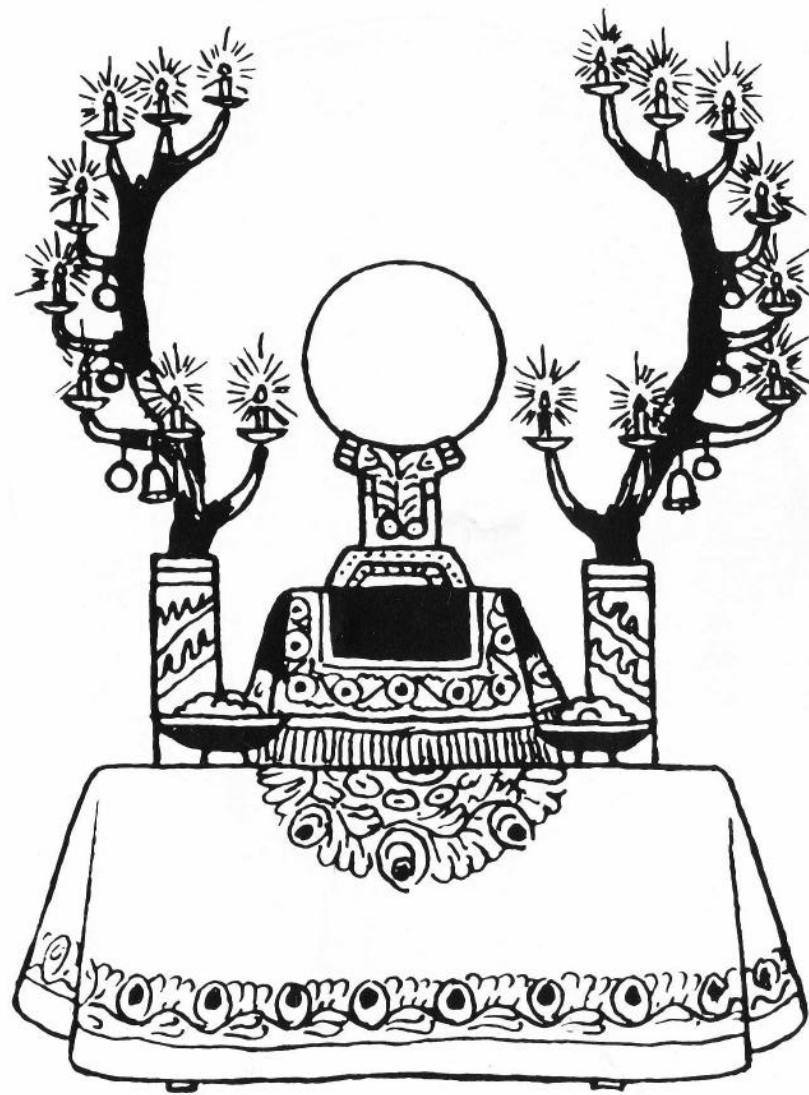
14. ábra (98. oldal): A Csodaszarvas

15. ábra (98. oldal): A Csodaszarvas

16. ábra (98. oldal): Csodaszarvas-álarcos regős

17. ábra (99. oldal): Oltár az Aranytükörrel és a Csodaszarvas szarvaival

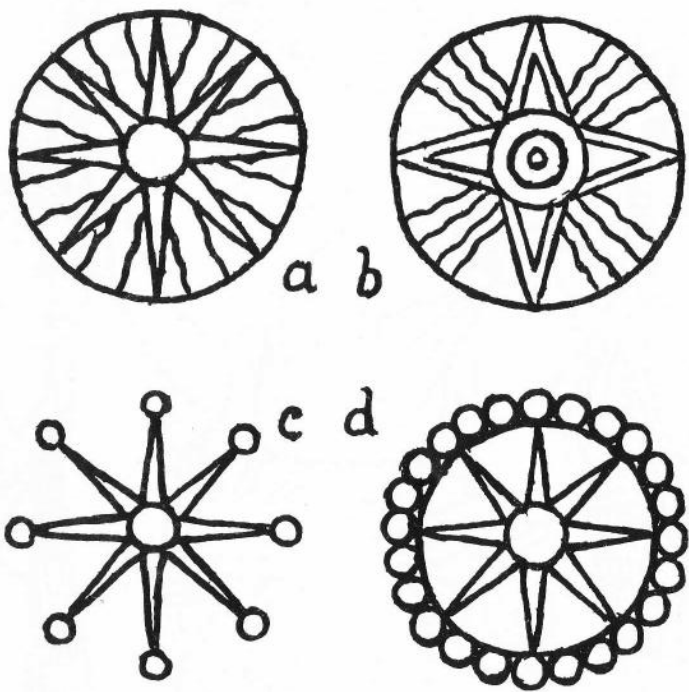

18. ábra (121. oldal): Etruszk bronztükör hátsó lapja

19. ábra (128. oldal): Római márványoltár (Louvre)

20. ábra (129. oldal): A sugárzó Nap csillagszerű ábrázolása

MAGYAR ADORJAN 1887-ben született Budapesten.

Édesapja dr. Magyar Antal honvéd huszárszázados, nagyapja Magyar Gyula építész volt. Kisebb gyermekkorát Erdélyben, Segesváron és Marosvásárhelyen töltötte, ahol édesapja szolgált.

Később, egyszerű iskolázottságán kívül, Rómában és Firenzében járt művészeti Akadémiába, ahol szobrászatot, rajzot és festészetet tanult, de két szobrász műtermében is dolgozott.

Egészen fiatal, 18—20 éves kora óta érdekelte minden, ami a művészetbe, népművészetbe, néprajzba (ethnographiába), nyelvészetbe és embertanba tartozik, általában is, de természetesen *főképen magyar szempontból*. Ezért, mivel másképp ezt nem tehette, hogy Erdélyben ismét hosszabb időt tölthessen, beállott önként katonának, 1907-ben, egy évvel előbb mint ahogy sorozás alá került volna, hogy így joga legyen szolgálata helyét és ezredét kérnie. Így három évet tölthetett Erdélyben, néprajzi kutatásokat végezve.

Kilenc élő nyelven beszél és négyen ír is, valamennyire tud latinul is. De ezenkívül római, firencei olasz, bécsi német és erdélyi magyar tájszólásban is tud beszélni oly tökéletesen, hogy meg sem ismerhetni nem odavaló születésű voltát. Mindami számára nyelvészeti szempontból is igen hasznos, mert így nem CSAK szótárakra szorúl.

Soha életében alkoholos italokkal nem élt, nem dohányzott, nem kártyázott, úgyhogy a mindennapi foglalkozáson kívüli szabad idejét az említett tudományoknak és művészeteknek szentelhette. Dél-Dalmáciában, a Cattaroi Öbölben a már nyugdíjas édesapja által alapított Hotel «Plaza» Zelenika tengeri fürdőszálló tulajdonosa és igazgatója volt, de amelyet a 2. világháború után államosítottak.

Fiatalabb korában a magyarságot, természetesen, ázsiai és nomád eredetűnek hitte, mert hiszen iskolában és minden oldalról ezt hallotta. Mind komolyabb nyelvészeti, néprajzi s embertani kutatásai azonban már 1918-ban kényszerítették ezt *föladnia s a magyarságot európai, árjaelötti ősnépül fölismernie, amit ezernyi nyelvi, néprajzi s embertani adattal bizonyít*.

Vagyis szerinte Árpád és honfoglalói csak államunkat, de nem a nemzetet alapították. Szerinte északi és keleti *rokonnépeink sok ezredéven át a Kárpát-Medencéből, vagyis igazi őshazákból származtak, de nem mi azok «keverékéből»*.

Mindami, ha közismertté válhat, nemcsak önérzetünk állítandja helyre, hanem másoknál az irántunk való tisztelet is. A kiadó